

Ante a necesidade inmediata de ter un galego fixado prós textos escolares de-
nantes das eleccións, e a traveso do Instituto da Lingua Galega (I.L.G.),
convocáronse en decembro unhas xuntanzas que se viñeron celebrando hastra
agora e nas que participaron lingüistas, escritores, mestres, etc. Xa hai uns
acordos mínimos, acordos que, ó estaren presentes representantes de diversas
«tendencias» veñen ser unha base moi importante pra acada-la tan desexada
normativización.

Poñerlle pés á lingua escrita

MANUEL RIVAS

«Se tivermos unha gramá-
tica dende o ano dez —decía
un dos lingüistas participan-
tes nas xuntanzas— outro
galo cantaríaa». A Real Aca-
demia Galega, fundada a come-
zos de século— non chegou
a facer ningún dicionario nin
gramática, cousas que eran a
súa primeira finalidade. O
único que fixo esta institu-
ción, neste senso, foi publicar
un dicionario que chegou á
letra c no ano 1928. Esta fa-
lla de regras e de normas mí-
nimas foron por unha banda
consecuencia e, por outra,
efecto da situación da lingua
galega, asoballada e discrimi-
nada ó longo de tantos sécu-
los.

AS ELECCIONS COMO AGUILLON

Está clara a necesidade de
ter un galego normativizado
prós textos de ensino, pro cí-
tase outra razón importante:
as eleccións do 15 de xuño.
¿Por qué? Os panfletos, os
comunicados, os cartéis, os
mesmos comicios e asam-
bleas foron nos últimos anos
un extraordinario medio de
normalización, de espalla-
mento, da nosa lingua. Foron
os partidos e organizacións
de esquerda —sobre todo os
nacionalistas— os que impu-
xeron a hexemonía do galego
como lingua pra expresar

protestas, anxeios e necesi-
dades. E isto foi posíbel a
medida que as forzas políti-
cas chegaron a un meirande
vencellamento coas clases
populares. Partidos que nun
principio utilizaban o castelán
nos seus voceiros e octavillas
pasaron a emprega-la lingua
nacional. Agora, cando a acti-
vidade política vai aumentar
moito e a propaganda escrita
vai chegar a cada currunchito
do país, convén que os apare-
llos dos partidos teñan a man
unhas normas lingüísticas pra
non caír nos erros, nas sim-
ples traducións, e no confu-
sionismo, quizaves xustificabeis
noutro tempo.

Como xeito de espalla-
mento das conclusións e con-
tido das xuntanzas vaise edi-
tar un folleto que será distri-
buido masivamente por toda
Galicia. Tamén ó traveso da
prensa e dos medios de co-
municación darase a coñecer
este intento, pra moita xente
o máis serio dos feitos hastra
agora, de normativización do

galego. De tódolos xeitos, as
xuntanzas continuarán pra
profundizar nas cuestións
máis complexas.

OS PARTICIPANTES

A primeira xuntanza de
traballo foi o primeiro sábado
despóis de Reis. Logo, cada
quinze días, pro axiña decidi-
ron xuntarse tódalas sema-
nas pra dinamiza-las cousas.
Os que levaron o peso do tra-
ballo e asistiron a prácticame-
nte tódalas conversas fo-
ron: *Constantino García,*

*Martín, X.L. Méndez Ferrín,
Bernardino Graña, Xulián
Maure, Xoan Babarro, X.
Alonso Montero, Arturo Re-
guera, X. Mª Lema Suárez, e
Felipe Martínez Marzoa.*

Participaron tamén nal-
gunhas das sesións: *Carballo
Calero, Paco del Riego,
Ramón Piñeiro, Carlos Casa-
res, Rábade Paredes, Valen-
tín Arias, Ramón Lorenzo,
Xosé Chao Rego, Xosé Fortes
Bouzán, Manuel Espiña, Mª
Camino Noia, Salvador Gar-
cía Bodaño, Alfredo Conde,
Ramón Fraga, Carlos García*

M. R. ALONSO

A POLITICA COMO VIEIRO DE ESPALLAMENTO

*Antón Santamarina, Camilo
Flores, Xosé L. Rodríguez, X.
L. Couceiro, M. González
González, Charo Álvarez,
Francisco Fernández Rei,
Xosé-Martiño Montero San-
talla, Torres Queiruga, Paco*

*Martínez, Guillermo Rojo,
Harguindey Banet, Manuel
Vidán, Masó, Ricardo Pal-
más, Ríos Panisse e Baltar.*

Algunha xente vai pensar
que este foi un intento máis
de intelectuais pra normati-
vi-

Dar un galego culto. Os participantes salientan moito que quixeron estar o máis perto posíbel da realidade lingüística actual. O material recolleito polo I.L.G. foi unha aportación inestimábel: son tres cuartos de millón de voces (pra todo tipo de problemas: fonéticos, morfolóxicos, sintácticos, léxicos) recolleitas entre santos de 1974 e santos do 1975, e logo en maio e xuño do 1975. Esta fala viva recolléuse nunha rede de 167 puntos, nun ámbito territorial que ía hastra o Navia, en Asturias, Ponferrada, en León, e o Padornelo, en Zamora. «Non estamos nas nubes —dixo un dos participantes—, temos unha mostra ben grande da realidade da nosa fala. Algún xa empezará a criticar sen saber de qué vai a cousa».

O FUNCIONAMENTO

Un dato importante a suñar é que as decisións non foron tomadas a man alzada na maioría dos casos senón por convencemento dos opoñentes. Unha ou dúas persoas encargábanse de busca-los datos, de elaboralos e defender unha solución ante todos. Houbo temas nos que foron necesarias varias sesións en días distintos. Outras veces a unanimidade foi imposíbel. En todo caso, nas distintas posturas reflexábase non somentes as concepcións lingüísticas senón tamén as posturas globais ante Galicia como nación. «O cabo podías face-lo retrato político dos que pasaron por alí».

Quizaves as diferentes análises da realidade galega foron as que motivaron nestes anos outras tantas posicións e intentos de normativización lingüística. Pódese dicir que a totalidade destas posturas, máis ou menos definidas, máis ou menos im-

plantadas entre os lingüistas, e certamente pouco diverxentes, tiveron abogado defensor nas xuntanzas. En síntese, os intentos de normativización do galego podemos resumilos así: *normas do Seminario de Estudos Galegos, normas da Real Academia Gallega, normas dos lusistas, normas do Instituto da Lin-*

ta, ven que non era posíbel adaptar totalmente a lingua galega ás normas da fala de Portugal. Se nunhas cousas o galego conservóu xiros e formas que o portugués perdera, noutras o galego desenró-lase dun xeito distinto. O espírito do S.E.G. é «o de achegamento ao portugués nos valdeiros que hai que encher

mente o galego. Tamén houbo un intento, que non chegou a callar, de representar tódolos fonemas vocálicos galegos. As normas da Academia chegaron moi tarde —publicáronse no ano 1971—, cando xa había unha serie de posturas independentes implantadas, e os seus seguidores non se senti-

¡FALEMOS GALEGO XA!

gua Galega, as mesmas normas de TEIMA e a nova normativa galega, que xorde despois destas xuntanzas.

POSICIONS NORMATIVIZADORAS

Prós do Seminario de Estudos Galegos, o galego e o portugués foron a mesma lingua deica o século XIV. A partir da colonización iniciada no século XV polos casteláns, os falares do norte e o sur do Miño arrédanse. Cando elaboran as normas, a principios da década dos trin-

no noso idioma». Non son antilusistas, máis ben todo o contrario; pro non consideran que o portugués sexa unha lingua perfecta «cando unha construción galega que viña suplir unha falla no galego tomou patria no noso idioma, se aquela é superior técnica-mente á portuguesa co-ela debemos fican».

Prá Real Academia Gallega a ortografía galega está asentada sobor da castelá na que só se introducen as modificacións necesarias pra representa-los soídos consonánticos que ten exclusiva-

ron obrigados a acepta-las normas dunha institución da que estaban desvencellados e que nunca se destacara por unha tradición no traballo lingüístico; sen dúbida contribuíu ó non asentamento destas normas a falla doutro tipo de organismos políticos e culturais que a apoíaran.

A partir do Manifesto dos 13 de Roma as teses lusistas van ter unha presenza na polémica arredor da normativización. ¿Qué caracteriza a esta liña? Sobor da base dunha lingua e dunha tradición galego-portuguesa común

eles defenden unha unión cada vez máis íntima do galego co portugués, mesmo cedendo en rasgos de seu. Un dos argumentos utilizados polos lusistas é que o galego acadaría así unha universalidade, pertenceríamos ó mundo luso-brasileiro con máis de 125 millóns de falantes. Outro argumento é que, partindo do primitivo tronco común, hoxe, propiamente falando, lingua de cultura non hai máis có portugués. A normativa tería que favorecer a transición cara ó portugués. A esta postura, defendida en varios artigos por J.M. Montero Santalla, súmanse Rodríguez Lapa, Coromines, e, últimamente, Carballo Calero.

Do Instituto da Lingua Galega xurdiron os métodos de aprendizaxe (Galego 1, 2, e 3) nos que se utilizóu unha nova normativa. Houbo bastantes críticas por entender algúns sectores que se tomou unha postura moi feble ante os castelanismos, postura que viña dada por un excesivo respecto á fala viva. De tódolos xeitos aquilo foi un paso adiante e as actuais xuntanzas veñen a ser un perfeccionamento daqueles intentos. O Instituto quixo, hoxe agora, reflexar un galego sinxelo, sen vulgarismos, e elevado sen ser produto de laboratorio. «A tradición literaria —ten dito Constantino García— e máila lingua falada en rúas e camiños foron tidas en conta, depuradas e conxuntadas... Fuximos, polo tanto, de canto podería da-la impresión de artificiosidade ó falante espontáneo, pro tamén do que non ten unha utilización xeral a nivel da lingua falada».

«TEIMA» E A NOVA NORMATIVA

A mesma existencia dunha revista escrita totalmente en

galego e cunha difusión masiva ven supoñer unha actividade normativizadora. As normas que vai utilizar TEIMA fanse partindo do feito, en canto a normativa e investigación, polo I.L.G. hastra agora. Dáselle entidade ó galego por si mesmo, respetando todo o que nos diferencia das dúas linguas veciñas, rexeitando tódolos castelanismos, e percurando na tradición galego-portuguesa ou nas zonas máis resistentes do galego as nosas verdadeiras e auténticas formas. Esta postura foi, a grandes rasgos, a que triunfou nas xuntanzas. Había algunhas diferencias que, despois das conclusións, se foron incluíndo a modo, o que se le hoxe é a lingua practicamente normativizada anque o que se pretende e ver como opera o que saíu de alí, deixar, por decilo así, tódalas portas abertas a modificacións que fagan a lingua máis real e axeitada ás necesidades de comunicación do pobo.

Chegado a este punto moita xente estará agardando resposta a unha cuestión moitas veces plantexada: ¿pra qué a normativización?, ¿non é millor normalizala lingua e despois xa se verá?. As opinións repártense entre os que pensan que non é necesario facelo, non é necesario *imporlle* nada a lingua porque esta normativízase de seu. Outros pensan que si é necesario e que a normativa, se se fai partindo da propia lingua, e se se fai con criterios lingüísticos que non sexan alleos a ela, non ten por qué ser unha imposición. A normativización é unha axuda inestimábel prá normalización. Os ollos da xente a lingua aparecerá prestixiada e, ó cabo, a personalidade de Galicia saíra reforzada.